

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
педагогіки і психології

_____ Олефіренко Т.О.

«_____» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічне консультування учасників освітнього процесу

освітнього ступеня **бакалавр**

(назва освітнього рівня)

галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності **0.53 «Психологія» («Практична психологія»)**

(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом ВВ1.1.03

Київ – 2021 рік

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Психологічне консультування учасників освітнього процесу», затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова

Розробник: **О. Я. Митник**, завідувач кафедри практичної психології, доктор педагогічних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

“30” серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів - 6		Методи навчання Пояснювально-ілюстративні методи. Інтерактивні методи: мікрвикладання, інверсії, емпатії, інциденту Рольовий тренінг. Розв'язування психологічних завдань. Форми поточного контролю: МКР, ІНДЗ Форма підсумкового контролю: <i>іспит</i>
Спеціальність <small>(код, назва)</small> 0.53 «Психологія» («Практична психологія»)	Загальна кількість годин - 180		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній ступень: «бакалавр»	Лекції:		
	20	12	
	Семінарські (практичні) заняття:		
Вибіркова	14 год – пр., 12 год – с.	6 год – пр., 6 год – с.	
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 3-й	6		
	Індивідуальна робота:		
Семестр: 5-й			
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) 3 год - аудиторне: 4 год - самостійна робота	128	156	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - укр.	29%:71%	13% : 87%	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічний супровід суб'єктів освітнього процесу як розвивального

Міждисциплінарні зв'язки.

Зміст курсу «Психологічне консультування учасників навчально-виховного процесу» тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Загальна психологія», «Консультативна психологія», «Основи психокорекції», «Психотерапія».

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологічне консультування учасників навчально-виховного процесу» є формування знань, умінь та навиків, які сприятимуть у наданні психологічної допомоги суб'єктам освітнього процесу щодо забезпечення щасливого дитинства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологічне консультування учасників навчально-виховного процесу» є:

- сформуванню уявлення про типові помилки вчителя, проблеми учнів та батьків в освітньому процесі і шляхи їх усунення та розв'язання;
- розкрити зміст базових понять: «щасливе дитинство», «розвивальне освітнє середовище», «ситуація розмірковування», «інтерактивний метод навчання», «особистість вчителя, особистість учня як суб'єктів освітнього процесу», «імідж особистості»;
- визначити психологічне забезпечення щасливого дитинства;
- розкрити діагностичний інструментарій щодо виявлення стану розвитку особистості кожного суб'єкта освітнього процесу;
- охарактеризувати інформаційне та технологічне забезпечення консультативного процесу з вчителями, учнями та їхніми батьками.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
	<p>ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій</p> <p>ПРН21. Володіння техніками дитячої психотерапії: арт-терапією, казкотерапією, психодрамою, ігрової терапією; засобами надання психологічної допомоги дітям з особливими потребами у вигляді консультування, психокорекції, психологічної підтримки; наявність умінь здійснювати психологічний супровід дітей із вадами в розвитку в умовах інтегрованого (інклюзивного) навчання</p> <p>ПРН24. Здатність продемонструвати знання й умінь щодо визначення видів діяльності практичних психологів, їх основних методів роботи; розрізнення категорій клієнтів, які звертаються за психологічною допомогою; орієнтуватися у різних ситуаціях міжособистісної взаємодії; на партнера, виявляти поважне, доброзичливе безоціночне ставлення до нього, враховуючи його стан та можливості; формулювати і структурувати психологічні дані у формі письмового протоколу.</p>	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>ФК14. Здатність розробляти тренінги, вести супервізії; створювати певні завдання розвивального характеру; психологічну експертизу.</p>

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС: 180 годин.

Примітка. У зв'язку з дією коронавірусу COVID-19 заплановано змішане навчання: аудиторна та дистанційна форми. Дистанційна форма – на платформі Google meet. Якщо заняття відбудеться у дистанційній формі, то навпроти виду заняття у тематичному плані позначено букву д.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні, дистанційне навчання	Лекції	Семінарські, практичні	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Семінарські, практичні	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль I. Консультування вчителя як суб'єкта освітнього процесу											
1	Т.1. Психологічне консультування вчителя щодо побудови розвивального освітнього простору у ЗСО	10/2	4	4 –пр., 2 с–д..		1 6	4	2	2 пр.		24
2	Т.2. Консультування вчителя щодо роботи з батьками	6/4	2- д.	2 –пр., 2 – с. – д.		1 4	4	2	2 с.		18
3	Т.3. Консультування вчителя щодо особистісного і професійного самовдосконалення	10/2	4	2 –пр., 2 – с. – д.	2	2 0	4	2	2 пр.		26
4	МКР № 1					2					
Разом за змістовим модулем 1:		26/8	1 0/ 2	14/6	2	52	12	6	6		68
Змістовий модуль II. Консультування учнів та їхніх батьків як суб'єктів освітнього процесу											
5	Т.4. Консультування молодших школярів та їхніх батьків	10/2	4	2 – пр., 2 – с. – д.	2	1 8	4	2	2 пр.		22
6	Т.5. Консультування підлітків та їхніх батьків	10/2	4	2 – пр., 2 – с. –	2	3 2	4	2	2 с.		36

				Д.							
7	Т.б. Консультування юнаків та їхніх батьків	6/2	2	2 – пр., 2 – с. – Д.		2 4	4	2	2 с.		28
8	МКР № 2					2					
Разом за змістовим модулем 2:		26/6	10	12/6	4	76	12	6	6		88
Разом годин:		52/1 4	20/2	26/12	6	12 8	24	12	12		156

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Змістовий модуль 1. Консультування вчителя як суб'єкта освітнього процесу	26	10
1.1	Тема 1. Психологічне консультування вчителя щодо побудови розвивального освітнього простору у ЗСО Помилки вчителів в освітньому процесі, які гальмують розвиток учнів. Основні характеристики розвивального освітнього середовища у ЗСО. Психолого-педагогічні умови побудови розвивального освітнього середовища у ЗСО. Інтерактивні методи навчання. Їх психологічна сутність. Особливості впровадження в освітній процес завдань, спрямованих на розвиток мислення і мовлення учнів різних вікових категорій. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,4, 6,11,18,20,21,22]; • додаткові: [1,4,8,9,10,12-21,28,30,33-35] 	10	4
1.2	Тема 2. Консультування вчителя щодо роботи з батьками Зміст поняття «щасливе дитинство. Консультування вчителя щодо забезпечення партнерства з батьками. Психологічні правила взаємодії. Форми і техніки взаємодії. Анкетування батьків учнів вчителем як засіб забезпечення конструктивної взаємодії з ними <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [14,16-22]; • додаткові: [2,4,6-8,21-23]. 	6	2
1.3	Тема 3. Консультування вчителя щодо особистісного і професійного самовдосконалення Зміст понять: «імідж особистості» «конкурентоздатний фахівець». Консультування вчителя щодо становлення особистісного і професійного іміджу. Робота психолога з вчителем щодо подолання синдрому емоційного вигорання. Сутність творчої лабораторії	10	4

	<p>вчителя, шляхи, етапи, технологія створення. Сутність передового педагогічного досвіду. Критерії, технологія вивчення, узагальнення, впровадження передового педагогічного досвіду.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,4, 6,11,18,20,21,22]; • додаткові: [15,28,35]. 		
II	Змістовий модуль 2. Консультування учнів та їхніх батьків як суб'єктів освітнього процесу	26	10
2.1	<p>Тема 1. Консультування молодших школярів та їхніх батьків</p> <p>Основні психологічні проблеми сучасних учнів початкової школи, причини їх появи, способи виявлення. Робота психолога з учнями та їхніми батьками з проблеми підвищеної тривожності, страхів, фобій. Шляхи розв'язання проблеми шкільної дезадаптації, відсутності успіхів у навчанні, навичок комунікації та соціальної взаємодії з однолітками. Робота з батьками учнів щодо розв'язання проблеми афективних реакцій на такі подразники як оцінки, зауваження вчителя тощо.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22]; • додаткові: [1,2, 5, 10,14,27,30-35]. 	10	4
2.2	<p>Тема 2. Консультування підлітків та їхніх батьків</p> <p>Основні психологічні проблеми сучасних підлітків. Особливості взаємодії психолога з підлітками. Консультування підлітків з проблем: труднощів у навчанні і шкільної дезадаптації, подолання кризи підліткового віку; порушення міжособистісних відносин; дісгармонійності характеру; з розвитку самосвідомості підлітків. Особливості роботи з батьками учнів підліткового віку.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22]; • додаткові: [2, 9,12,16,19]. 	10	4
2.3	<p>Тема 3. Консультування юнаків та їхніх батьків</p> <p>Типові запити сучасних юнаків, пов'язані з віковими особливостями. Особливості взаємодії психолога з юнаками. Консультування юнаків щодо усвідомлення цілей власного життя, з проблеми морального самовизначення, особистісного розвитку, чоловічо-жіночої дружби, кохання і закоханості. Консультування учнів 11-х класів та їхніх батьків щодо вибору професії. Особливості роботи з батьками учнів старшого шкільного віку.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22]; • додаткові: [1, 13]. 	6	2

4.2. Плани семінарських, практичних та лабораторних занять

Змістовий модуль 1. Консультування вчителя як суб'єкта освітнього процесу

Семінарське заняття 1 (тема І.1). Психологічні засади побудови розвивального освітнього середовища у ЗСО(2 год)

1. Основні характеристики розвивального освітнього середовища у ЗСО.
2. Психолого-педагогічні умови побудови розвивального освітнього середовища у ЗСО.
3. Вимоги до педагогічній дій вчителя в освітньому процесі. Презентація студентами виконання завдання для самостійної роботи.
4. Інтерактивні методи навчання. Взаємозв'язок між формою, методом та завданням.
5. Розв'язування педагогічних задач щодо доцільності застосування вчителем певних методів в освітньому процесі.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основна:** [2,4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткова:** [1,4,8,9,10,12-21,28,30,33-35].

Практичне заняття 1 (тема І.1). Засоби активізації інтелектуального та емоційно-вольового розвитку учнів (2 год)

1. Особливості врахування вчителем вікових криз учнів в освітньому процесі.
2. Види мислення, умови та шляхи їх розвитку в освітньому процесі.
3. Система завдань розвивального характеру як засіб розвитку поняттєвого, творчого та дивергентного мислення учнів.
4. Розв'язування педагогічних задач щодо доцільності застосування вчителем певних завдань в освітньому процесі, спрямованих на інтелектуальний та емоційно-вольовий розвиток особистості.
5. Доповіді студентів щодо розв'язання завдання для самостійної роботи.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основна:** [2,4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткова:** [1,4,8,9,10,12-21,28,30,33-35].

Практичні заняття 2 (тема І.1). Психолого-педагогічна діагностика розвитку особистості учнів (молодшого школяра, підлітка, юнака) в освітньому процесі (2 год)

1. Характеристика мотиваційної, пізнавальної та соціальної сфер особистості молодшого школяра (підлітка, юнака).
2. Ознайомлення студентів з методиками психодіагностики стану сформованості сфер особистості дітей молодшого шкільного, підліткового та старшого шкільного віку.
3. Оцінювання навчальних досягнень молодшого школяра (підлітка, юнака) як діагностична складова освітнього процесу
4. Звіти дослідницьких груп студентів та захист підібраних комплексних методик діагностики творчого потенціалу учнів.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основна:** [2,4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткова:** [1,4,8,9,10,12-21,28,30,33-35].

Семінарське заняття 2 (тема І.2). Специфіка психоконсультації вчителів щодо стосунків з батьками учнів(2 год)

1. Консультації вчителя щодо забезпечення партнерства з батьками. Психологічні правила взаємодії.
2. Форми і техніки взаємодії. Приклади взаємодії.
3. Звіти дослідницьких груп студентів щодо анкетування батьків учнів вчителем як засіб забезпечення конструктивної взаємодії з ними

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [14,16-22];
- **додаткові:** [2,4,6-8,21-23].

Практичні заняття 3 (тема І.2). Психологічний супровід батьківських заходів (2 год)

1. Презентація проєктів, спрямованих на забезпечення співпраці вчителя з батьками.
2. Розв'язування педагогічних задач, спрямованих на виявлення помилок вчителя щодо роботи з батьками та розкриття шляхів їх усунення.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [14,16-22];
- **додаткові:** [2,4,6-8,21-23].

Семінарське заняття 3 (тема І.3). Професійно-педагогічне самовдосконалення вчителя (2 год)

1. Професійне самовдосконалення вчителя, його сутність, шляхи.
2. Поняття про творчу лабораторію вчителя, шляхи, етапи, технологія створення.
3. Поняття передового педагогічного досвіду. Критерії, технологія вивчення, узагальнення, впровадження.
4. Конкурс «Вчитель року» як один із шляхів професійного самовдосконалення вчителя.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2,4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткові:** [15,28,35].

Практичні заняття 4 (тема І.3). Психологічне забезпечення іміджу вчителя(2 год)

1. Складові рейтингу вчителя.
2. Технологія побудови особистісного іміджу вчителя. Педагогічні інновації як показник професійного іміджу вчителя.
3. Засоби професійного самовдосконалення вчителя.
4. Психологічне консультування щодо розвитку надситуативного рівня педагогічного мислення.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2,4, 6,11,18,20,21,22];

- *додаткові:* [15,28,35].

Лабораторне заняття 1 (тема І.3). Психологічна діагностика стану розвитку вчителя як конкурентоспроможного фахівця (2 год)

1. Характеристика мотиваційної, пізнавальної та соціальної сфер особистості вчителя.
2. Методи діагностики стану готовності вчителя до творчої професійної діяльності.
3. Діагностування та анкетування вчителів на предмет виявлення якостей мислення, спрямованості та типу реагування в процесі професійної взаємодії.
4. Презентація студентами завдань, спрямованих на розвиток особистісного іміджу вчителя

Рекомендовані інформаційні джерела

- *основні:* [2,4, 6,11,15,18,20,21,22];
- *додаткові:* [15,28,35].

Змістовий модуль 2. Консультування учнів та їхніх батьків як суб'єктів освітнього процесу

Семінарське заняття 4 (тема 2.1). Особливості консультування молодших школярів та їхніх батьків (2 год)

1. Основні психологічні проблеми сучасних учнів початкової школи, причини їх появи, способи виявлення.
2. Робота психолога з учнями та їхніми батьками з проблеми підвищеної тривожності, страхів, фобій.
3. Шляхи розв'язання проблеми шкільної дезадаптації, відсутності успіхів у навчанні, навичок комунікації та соціальної взаємодії з однолітками. Доповіді студентів.
4. Робота з батьками учнів щодо розв'язання проблеми афективних реакцій на такі подразники як оцінки, зауваження вчителя тощо.

Рекомендовані інформаційні джерела

- *основні:* [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22];
- *додаткові:* [1,2, 5, 10,14,27,30-35].

Практичні заняття 5 (тема 2.1). Техніки роботи практичного психолога з молодшими школярами та їхніми батьками (2 год)

1. Арт-терапія як засіб роботи практичного психолога з учнями з різноманітних проблем.
2. Презентація студентами засобів роботи практичного психолога з батьками молодших школярів
3. Розв'язування педагогічних задач, спрямованих на виявлення та усунення помилок батьків у вихованні своїх дітей.

Рекомендовані інформаційні джерела

- *основні:* [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22];
- *додаткові:* [1,2, 5, 10,14,27,30-35].

Лабораторне заняття 2 (тема 2.1). Психологічна діагностика проблем сучасних учнів початкової школи (2 год)

1. Проективні методики як засіб виявлення проблем учнів у закладі освіти та у родині, які впливають на успіх у навчанні та соціумі.
2. Діагностичні методики, спрямовані на виявлення стану тривожності, страхів, фобій молодшого школяра.
3. Емпіричні методи виявлення проблеми шкільної дезадаптації.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткові:** [1,2, 5, 10,14,27,30-35].

Семінарське заняття 5 (тема 2.2). Особливості консультування підлітків та їхніх батьків (2 год)

1. Основні психологічні проблеми сучасних підлітків.
2. Особливості взаємодії психолога з підлітками.
3. Консультування підлітків з проблем: труднощів у навчанні і шкільної дезадаптації, подолання кризи підліткового віку; порушення міжособистісних відносин; дисгармонійності характеру; з розвитку самосвідомості підлітків.
4. Особливості роботи з батьками учнів підліткового віку.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткові:** [2, 9,12,16,19].

Практичні заняття 6 (тема 2.2). Техніки роботи практичного психолога з підлітками та їхніми батьками (2 год)

1. Презентація студентами засобів роботи практичного психолога з підлітками щодо розв'язання різноманітних проблем.
2. Рольові тренінги щодо відтворення взаємодії психолога з підлітками.
3. Розв'язування педагогічних задач, спрямованих на виявлення та усунення помилок батьків у вихованні своїх дітей.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткові:** [2, 9,12,16,19].

Лабораторне заняття 3 (тема 2.2). Психологічна діагностика проблем сучасних підлітків (2 год)

1. Презентація студентами діагностичних методик, які спрямовані на виявлення проблем учнів підліткового віку у закладі освіти та у родині, які впливають на успіх у навчанні та соціумі.
2. Рольові тренінги щодо відтворення взаємодії психолога з батьками підлітків.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткові:** [2, 9,12,16,19].

Семінарське заняття 6 (тема 2.3). Особливості консультування юнаків та їхніх батьків (2 год)

1. Типові запити сучасних юнаків, пов'язані з віковими особливостями. Особливості взаємодії психолога з юнаками.
2. Консультування юнаків щодо усвідомлення цілей власного життя, з проблеми морального самовизначення, особистісного розвитку, чоловічо-жіночої дружби, кохання і закоханості.
3. Консультування учнів 11-х класів та їхніх батьків щодо вибору професії.
4. Особливості роботи з батьками учнів старшого шкільного віку.
5. Психоконсультування батьків в період підготовки дітей до складання ДПА та ЗНО.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткові:** [1, 13].

Практичні заняття 7 (тема 2.3). Техніки роботи практичного психолога з юнаками та їхніми батьками (2 год)

1. Презентація студентами засобів роботи практичного психолога з юнаками щодо розв'язання різноманітних проблем.
2. Рольові тренінги щодо відтворення взаємодії психолога з юнаками.
3. Розв'язування педагогічних задач, спрямованих на виявлення та усунення помилок батьків у взаємодії зі своїми дорослими дітьми.
4. Презентація виконання ІНДЗ.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1, 3, 4, 6,11,18,20,21,22];
- **додаткові:** [1, 13].

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Складання рекомендацій для вчителя щодо розвитку в учнів уміння самостійно вчитись. Психологічні умови формування уміння вчитись. Показники сформованості учбової діяльності.	Доповідь на с..з. 1 (модуль 1)
2.	Добір матеріалу та складання рекомендацій щодо раціональної організації творчого освітнього процесу	Доповідь на пр..з. 1 (модуль 1)
3.	Підбір психодіагностичних методик щодо виявлення стану розвитку пізнавальної сфери особистості молодшого школяра (підлітка, юнака)	Презентація методик на пр..з. 2 (модуль 1)
4.	Дослідження засобів і форм взаємодії учителя і батьків. Розробка проекту щодо залучення батьків в освітній процес	Захист проектів на пр..з. 3

		(модуль 2)
5.	Розробити завдання для розвитку вербальної та невербальної педагогічної техніки.	Доповідь на пр..з. 4 (модуль 1)
6.	Розробка завдань, спрямованих на розвиток особистісного іміджу вчителя	Доповідь на л..з. 1 (модуль 1)
7.	Підбір завдань, розробка рекомендацій для учнів молодшого шкільного віку, їхніх батьків щодо розв'язання проблеми шкільної дезадаптації, відсутності успіхів у навчанні, навичок комунікації та соціальної взаємодії з однолітками	Доповідь на с..з. 4 (модуль 2)
8.	Дослідження засобів роботи практичного психолога з підлітками щодо розв'язання різноманітних проблем.	Доповідь на пр..з. 6 (модуль 2)
9.	Підбір діагностичних методик, які спрямовані на виявлення проблем учнів підліткового віку у закладі освіти та у родині, засобів роботи практичного психолога з юнаками щодо які впливають на успіх у навчанні та соціумі	Доповідь на л..з. 3 (модуль 2)
10	Дослідження засобів роботи практичного психолога з юнаками щодо розв'язання різноманітних проблем	Доповідь на пр..з. 7 (модуль 2)
11	ІНДЗ. Психологічне консультування суб'єктів освітнього процесу щодо розвитку пізнавальної (соціальної) сфери особистості молодшого школяра (підлітка, юнака)	Презентація ІНДЗ на пр.. з. 7 (модуль 2)

;

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Доповіді, презентації студентів на практичних, лабораторних заняттях, виконання ІНДЗ, двох МКР.

Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, ведення психологічних тематичних словників.

Завдання до контрольної роботи (тестові завдання).

Модульна контрольна робота № 1

1. Основною ознакою наявності розвивального освітнього середовища на уроці є повага до думки учня.

а) погоджуюся; б) заперечую.

Обґрунтуйте свою думку.

2. З метою розгортання на уроці ситуації розмірковування вчителів важливо миттєво оцінити та проаналізувати відповідь кожного учня.
а) погоджуюся; б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
3. Провідною метою кожного уроку має бути формування творчої особистості.
а) погоджуюся; б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
4. Інценізація казки на уроці означає застосування вчителем методу емпатії.
а) погоджуюся; б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
5. Організація уроку у формі подорожі означає застосування вчителем методу синектики
а) погоджуюся; б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
6. Є завдання, робота над якими сприяє одночасному розвиткові поняттєвого та дивергентного мислення дитини.
а) погоджуюся; б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
7. Метод проблемно-пошукового діалогу та евристичної бесіди є однакові за змістом поняття.
а) погоджуюся; б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
8. Застосування методу «мозкова атака» впливає на емоційно-вольовий розвиток особистості.
а) погоджуюся; б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
9. Є завдання, робота над якими сприяє одночасному розвиткові поняттєвого мислення та мовлення дитини.
а) погоджуюся; б) заперечую.
Обґрунтуйте свою думку.
10. Перспективи зростання та успіху учителя у педагогічній професії в сучасних умовах здебільшого визначається:
а) достатніми спеціальними знаннями та фаховою підготовкою;
б) здатністю до постійного професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення;

- в) поступовим набуттям досвіду та педагогічної умілості
11. Джерелом постійного професійного самовдосконалення вчителя є ставлення до себе як до діяча
- а) погоджуюся; б) заперечую.
- Обґрунтуйте свою думку.
12. Харизматичні якості учителя-вихователя негативно впливають на створення його педагогічного іміджу:
- а) погоджуюся; б) заперечую.
- Обґрунтуйте свою думку.
13. Уміння психолога (вчителя) індивідуалізувати свій образ, надавати йому виразності, презентувати свою особистість характеризується поняттям:
- а) динамізм особистості; б) емоційна стійкість; в) педагогічний імідж; г) педагогічна чарівність
14. Загальнотеоретичною основою мобілізації творчого самопочуття педагога виступає вчення:
- а) Сухомлинського В.; б) Станіславського К.; в) Фрейда З.
15. Вчитель може викликати в собі оптимістичний настрій, творче натхнення лише у тому випадку, коли сумлінно виконує свої професійні функції.
- а) погоджуюся; б) заперечую.
- Обґрунтуйте свою думку.
16. Основним завданням учителя під час опрацювання кожної навчальної теми є вивчення поняття та його властивостей.
- а) погоджуюся; б) заперечую.
- Обґрунтуйте свою думку.

Модульна контрольна робота № 2

1. При консультуванні учнів початкової школи не потрібно:
- а) уважно слухати дитину з симпатією та порозумінням;
б) використовувати відкриті запитання;
в) говорити про знайомі дитині ситуації, знання та дії;
г) задавати питання «чому» стосовно мотивів їх вчинків.
2. На консультаціях з батьками підлітків важливо, перш за все, звертати увагу на:
- а) зовнішність підлітка;
б) навчання підлітка;
в) оточення підлітка;
г) вікові особливості підлітка.
3. Особливостями труднощів психологічного консультування сім'ї, де підліток є:
- а) відсутність мотивації до взаємодії з психологом підлітка, який прийшов на консультацію, але не знає для чого його привели;

- б) небажання психологів працювати з підлітками;
- в) погляд батьків, що до проблем підлітка вони не мають відношення;**

4. Обов'язково у роботі з підлітками є:

- а) Чітко окреслити межі конфіденційності;
- б) часто вживати психологічні терміни;
- в) часто давати поради

5. Причинами звернення на консультацію батьків старшокласників є (викреслити зайве):

- а) погані взаємини між старшокласниками та їхніми батьками;
- б) відсутність спільних інтересів, небажання проводити час з батьками;
- в) узнати як виховувати дитину;**
- г) розбіжність у поглядах, щодо майбутньої професії.

6. Головні завдання у роботі консультанта на початку роботи з підлітками:

- а) з'ясування проблем особистого життя клієнта;
- б) прояснення ситуації народження клієнта;
- в) налагодження контакту з клієнтом;**
- г) налагодження відносин з батьками підлітка.

7. Психоконсультаційна робота з підлітком ґрунтується на :

- а) розумінні підлітком консультативного процесу;
- б) партнерській взаємодії;**
- в) повазі до старшого;
- г) розумінні прохання його батьків.

8. Психолог надає консультацію учасникам освітнього процесу

- а) планово;
- б) за запитом;
- в) всі відповіді правильні.

9. До практичного психолога звертаються, перш за все, батьки:

- а) батьки першокласників;
- б) батьки дітей, що мають труднощі у навчанні;
- г) батьки дітей підліткового віку з девіантною поведінкою;
- д) батьки зі своїми сімейними проблемами

10. Який пункт є обов'язковим для процесу психоконсультації молодшого школяра:

- а) оцінка проблем та психологічного ресурсу дитини;
- б) встановлення сприятливих стосунків з дитиною;**
- в) безперервне оцінювання ефективності роботи;
- г) правильне завершення роботи з дитиною клієнтом.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю – іспит.

Питання до іспиту

1. Помилки вчителів в освітньому процесі, які гальмують розвиток учнів.
2. Основні характеристики розвивального освітнього середовища у ЗСО.
3. Психолого-педагогічні умови побудови розвивального освітнього середовища у ЗСО.
4. Інтерактивні методи навчання. Їх психологічна сутність.
5. Психологічні правила організації роботи у великих і малих групах.
6. Особливості впровадження в освітній процес завдань, спрямованих на розвиток мислення і мовлення учнів різних вікових категорій.
7. Психодіагностика стану сформованості сфер особистості дітей молодшого шкільного, підліткового та старшого шкільного віку.
8. Оцінювання навчальних досягнень молодшого школяра (підлітка, юнака) як діагностична складова освітнього процесу
9. Зміст поняття «щасливе дитинство. Психологічні правила взаємодії з батьками.
- 10.Форми і техніки взаємодії вчителя з батьками.
- 11.Анкетування батьків учнів вчителем як засіб забезпечення конструктивної взаємодії з ними
- 12.Зміст понять: «імідж особистості» «конкурентоздатний фахівець».
- 13.Консультування вчителя щодо становлення особистісного і професійного іміджу.
- 14.Робота психолога з вчителем щодо подолання синдрому емоційного вигорання.
- 15.Сутність творчої лабораторії вчителя, шляхи, етапи, технологія створення.
- 16.Сутність передового педагогічного досвіду. Критерії, технологія вивчення, узагальнення, впровадження передового педагогічного досвіду.
- 17.Діагностування та анкетування вчителів на предмет виявлення якостей мислення, спрямованості та типу реагування в процесі професійної взаємодії.
- 18.Психологічне консультування щодо розвитку надситуативного рівня педагогічного мислення.
- 19.Основні психологічні проблеми сучасних учнів початкової школи, причини їх появи, способи виявлення.
- 20.Проективні методики як засіб виявлення проблем учнів початкової школи у закладі освіти та у родині, які впливають на успіх у навчанні та соціумі.
- 21.Діагностичні методики, спрямовані на виявлення стану тривожності, страхів, фобій молодшого школяра.
- 22.Робота психолога з молодшими школярами та їхніми батьками з проблеми підвищеної тривожності, страхів, фобій.

23. Шляхи розв'язання проблеми шкільної дезадаптації, відсутності успіхів у навчанні.
24. Робота практичного психолога з молодшими школярами щодо розвитку комунікативних умінь.
25. Робота з батьками учнів щодо розв'язання проблеми афективних реакцій на такі подразники як оцінки, зауваження вчителя тощо.
26. Основні психологічні проблеми сучасних підлітків. Особливості взаємодії психолога з підлітками.
27. Консультування підлітків з проблеми труднощів у навчанні і шкільної дезадаптації.
28. Консультування підлітків з проблеми подолання кризи підліткового віку.
29. Консультування підлітків з проблеми порушення міжособистісних відносин.
30. Консультування підлітків з проблеми з розвитку самосвідомості.
31. Сутність діагностичних методик, які спрямовані на виявлення проблем учнів підліткового віку у закладі освіти та у родині, які впливають на успіх у навчанні та соціумі.
32. Особливості роботи з батьками учнів підліткового віку.
33. Типові запити сучасних юнаків, пов'язані з віковими особливостями.
34. Особливості взаємодії психолога з юнаками.
35. Консультування юнаків щодо усвідомлення цілей власного життя.
36. Консультування юнаків з проблеми морального самовизначення.
37. Консультування юнаків щодо особистісного розвитку.
38. Консультування юнаків щодо чоловічо-жіночої дружби, кохання і закоханості.
39. Консультування учнів 11-х класів щодо вибору професії.
40. Консультування батьків учнів 11-х класів щодо вибору професії.
41. Особливості роботи з батьками учнів старшого шкільного віку.
42. Психоконсультування батьків в період підготовки дітей до складання ДПА та ЗНО.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежував зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим	C: 70 – 79 б.

апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 65 – 69 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 69 б.

Розрахунок максимальної кількості балів, що присвоюються студентам

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	2	10
Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	5	2	10
ІНДЗ	20	1	20
Модульна контрольна робота	10	2	20
Іспит			40
максимальна кількість балів			100

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 52 год. Лекції: 20 год. Семінарські – 12 год. Практичні: 14 год. Лабораторні: 6 год. Самостійна робота: 128 год.

	I	II	I II					VIII	X	XI	XII I											
Модулі	I модуль							II модуль														
Лекції	4	2	2	2				2	2	4	2											
Дати	17.0 9	24. 09	15. 10	15. 10				19. 11	03. 12	10. 12; 17. 12	17. 12											
Теоретичні розділи	Консультавання вчителя як суб'єкта освітнього процесу							Консультавання учнів та їхніх батьків як суб'єктів освітнього процесу														
Теми лекцій	Психологічне консультування вчителя щодо побудови	Консультавання вчителя щодо роботи з батьками	Консультавання вчителя щодо особистісного і професійного самовдосконалення	Консультавання вчителя щодо особистісного і професійного				Консультавання молодших школярів та їхніх батьків	Консультавання підлітків та їхніх батьків	Консультавання підлітків та їхніх батьків	Консультавання юнаків та їхніх батьків											
	III	IV	V	V	VI	VI	VI I	IX	IX	X	XI	XII	X I I	XIII	X IV							

Модулі	I модуль							II модуль													
Практичні заняття	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2						
Дати	01.10.	01.10; 08.10	22.10	29.10	29.10	05.11	12.11	26.11	26.11	03.12	10.12	20.12	20.12	21.12	21.12						
Теми	Психологічні засади побудови розвивального освітнього середовища у ЗСО	Засоби активізації інтелектуального та емоційно-вольового розвитку учнів	Специфіка психоконсультації вчителів щодо стосунків з батьками учнів	Психологічний супровід батьківських заходів	Професійно-педагогічне самовдосконалення вчителя	Психологічне забезпечення іміджу вчителя	Психологічна діагностика стану розвитку вчителя як конкурентоспроможного фахівця	Особливості консультації молодших школярів та їхніх батьків	Техніки роботи практичного психолога з молодшими школярами та їхніми батьками	Психологічна діагностика проблем сучасних учнів початкової школи	Особливості консультації підлітків та їхніх батьків	Техніки роботи практичного психолога з підлітками та їхніми батьками	Психологічна діагностика проблем сучасних підлітків	Особливості консультації юнаків та їхніх батьків	Техніки роботи практичного психолога з юнаками та їхніми батьками						
Модулі	I модуль							II модуль													
Самостійна робота	Дослідження розвитку особистісного та професійного іміджу вчителя							Психологічне консультаційне суб'єктивне освітнього процесу щодо розвитку пізнавальної (соціальної) сфери особистості													
Поточний контроль	МКР № 1 12.11.							МКР № 2 22.12.													
Підсумковий контроль	іспит																				

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості: учб. Посібник. – Харків: Фоліо, 1996.
2. Бондарчук О.І. Бондарчук Л.І. Основи психології та педагогіки: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2002. –168с.
3. Буянов М.И. Основы психотерапии детей и подростков. – К.: Вища школа, 1990.
4. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. – К.:Каравела, 2006. - 344с.
5. Гурова Е.В. Психология развития и возрастная психология: Тесты: Учеб. пособие.-М.: Аспект Пресс, 2005. – 174 с.
6. Ительсон Л.Б. Лекции по современным проблемам психологии обучения. – Владимир, 1972.
7. Захаров А.И. Неврозы у детей и подростков. – Л.: Медицина. – 1988.
8. Захаров А.И. Как помочь нашим детям избавиться от страха. – СПб: Гиппократ. – 1994.
9. Ковалев А.Г. Бодалев А.А. Психология и педагогика самовоспитания. – М., 1989.
10. Коломінський Н.Л. Психологічні основи розвиваючого навчання // Рад.шк. – 1979. - №3.
11. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К.: Рад. школа, 1989.
12. Лэндрет Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений. – пер. с англ. – М. – 1994.
13. Кратохвил С. Психотерапия семейно-сексуальных дисгармоний. – пер. с чегск. – М.: Медицина. – 1991.
14. Максименко С.Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці. – К.: Наук. думка, 1998.
15. Мартиненко С. М. Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи (навчально-методичний посібник) / С. М. Мартиненко // К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. – 264 с
16. Митник О.Я., Шпак В.І. Народження нестандартного уроку. – К., 1995. – 54 с.
17. Митник О.Я. Складові іміджу сучасного закладу освіти / О.Я. Митник //Почат. шк. — 2000. — № 7. – С. 51 – 54.
18. Митник О.Я. Психологія навчання як цілісного творчого процесу / О.Я. Митник // Відкритий урок – 2005. – № 23–24. – С. 34 – 36.
19. Митник О.Я. Як навчити дитину мистецтва мислення / Олександр Якович Митник. – К.: Початкова школа, 2006. – 104 с.
20. Навчання у початковій школі як цілісний творчий процес: теорія і практика / за ред. В.І. Бондаря, упорядкув. О.Я. Митника. – К.:Початкова школа, 2011. – 384 с.
21. Психологические основы формирования личности в педагогическом процессе. – М., 1981.

22. Психологічні аспекти гуманізації освіти / За ред. Г.О.Балла. – К., Рівне, 1996.

Додаткова

1. Амонашвили Ш.А. Обучение. Оценка. Отметка. – М., 1980.
2. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. – Пер. с англ. – М.- 1986.
3. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С. Основы психотерапии. – К: Ника-Центр, 1999.
4. Богословский В.В. Психология воспитания школьника. – Л.: ЛГУ, 1974.
5. Богоявленский Д.М., Менчинская Н.О. Психология усвоения знаний в школе. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1959.
6. Васьковская С.В., Горностай П.П. Психологическое консультирование: Ситуационные задачи. – К.: Вища школа, 1996.
7. Василюк Ф.Е. Психология переживания. Анализ преодоления критических ситуаций. – М.: МГУ. – 1984.
8. Волков К.Н. Психологи о педагогических проблемах. – М., 1981.
9. Выготский Л.С. Проблема обучения и умственного развития в школьном возрасте // Хрестоматия по психологии. – М.: Просвещение, 1987.
10. Гальперин П.Я. Методы обучения и умственное развитие ребенка. – М., 1985.
11. Гильбух Ю.З. Темперамент и познавательные способности школьника: психология, диагностика, педагогика. – К.: Ин-т психологии АПН Украины, 1993.
12. Давыдов В.В. Учебная деятельность: состояние и проблемы исследования // Вопросы психологии – 1991 – № 6.
13. Захарова А.В. Психология обучения старшеклассников. – М., 1976.
14. Кабанова-Меллер Е.Н. Учебная деятельность и развивающее обучение. – М.: Просвещение, 1981.
15. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении. – М.: Просвещение, 1987.
16. Маркова А.К. Психология обучения подростка. – М., 1975.
17. Маркова А.К. и др. Формирование мотивации учения: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1990.
18. Матюшкин А.М. Психологическая структура, динамика и развитие познавательной активности // Вопр. психологии. – 1982. – №4.
19. Менчинская Н.А., Богоявленский Д.Н. Психология усвоения знаний в школе. – М., 1959.
20. Отстающие в учении школьники. Проблемы психического развития. – М., 1986.
21. Развитие нравственных убеждений школьников / Под ред. М.И.Борышевского. – К.: Рад. школа, 1986.
22. Раттер М. Помощь трудным детям. – М., 1987.
23. Ричардсон Р.У. Силы семейных уз. Руководство по психотерапии и помощь семье. – пер. с англ. – СПб. – 1994.
24. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика. – М., 1990.

25. Самоукина Н.В. Игры в школе и дома. Психотехнические упражнения. Коррекционные программы. – М. – 1995.
26. Стоунс Э. Психопедагогика. Психологическая теория и практика обучения. – М., 1984.
27. Учебная деятельность младшего школьника: диагностика и коррекция неблагополучий / Под ред. Ю.З.Гильбуха. – К.: 1993.
28. Фридман Л.М. Педагогический опыт глазами психолога: Книга для учителя. – М., 1987.
29. Холодная М.А. Психология интеллекта: парадоксы исследования. - Томск: ТГУ, Москва: Барс. 1997. - 392 с.
30. Чуприкова Н.И. Психология умственного развития: принцип дифференциации. - М.: Столетие, 1997. – 480 с.
31. Школа эйдетики. Развитие памяти. Мышления, воображения. – Т.1 и Т.П. – Авт. Матюшин И.Ю. и др. – М. – 1994.
32. Щекин Г.В. Визуальная психодиагностика и ее методы. Учебно-методическое пособие. – Ч.1 и П. – к. – МАУП. – 1992.
33. Эльконин Д.Б. Психологические вопросы формирования учебной деятельности в младшем школьном возрасте // Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии (1946-1980). – М.: МГУ, 1981.
34. Эльконин Д.Б. Психология обучения младшего школьника. – М., 1974.
35. Якиманская И.С. Развивающее обучение. – М., 1979.